

माछापुच्छे गाउँपालिका, कास्की

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

विषयसूची

आर्थिक विकास समिति	४
कृषि क्षेत्र	४
पशुपंक्षी क्षेत्र	५
पर्यटन तथा संस्कृति	६
सहकारी	७
उद्योग	७
खानी तथा खनिज पदार्थ	७
गैर सरकारी संस्था	८
सार्वजनिक सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास तथा सुशासन समिति	८
सुशासन	८
विधायन समिति	१२
सामाजिक विकास	१२
शिक्षा	१२
युवा तथा खेलकुद	१५
स्वास्थ्य	१६
लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण र लक्षित बर्ग	१८
वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति	१९
पुर्वाधार विकास समिति	२०
सडक	२१
पुल तथा झोलुंगे पुल	२१
भवन	२२
भवन तथा मापदण्ड कार्यन्वयन	२२
खानेपानी तथा सरसफाई	२३
सिंचाई	२३
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	२३
सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम (सामी)	२४
लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	२४

सभामा उपस्थित सम्पूर्ण गाउँसभा सदस्यहरू,
कर्मचारीहरू, सञ्चारकर्मीहरू एवं महानुभावहरू ।

लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचनासँगै राज्यलाई नयाँ ढङ्गबाट परिभाषित गर्दै राज्य शक्तिको प्रयोग संघीय अवधारणा अनुरूप संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले गर्ने प्रमुख विशेषता सहित जारी भएको नेपालको संविधान ८ औं वर्ष पूरा गरी ९ औं वर्षमा प्रवेश गरेको हामी सबैमा विदित नै छ ।

संविधान एवं कानूनमा निर्देश भए बमोजिम संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले आ-आफ्नो कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका आर्थिक अधिकार सम्बन्धी विषयमा कानून बनाउने, वार्षिक बजेट तय गर्ने, निर्णय गर्ने, नीति तथा योजना तयार गर्ने र त्यसको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने हाम्रो अहम दायित्व एवं जिम्मेवारी भए रहेको व्यहोरा सबैमा अवगतै छ ।

नेपालको संविधान बमोजिम ७५३ स्थानीय तह मध्ये मनमोहक, प्राकृतिक छटायुक्त माछापुच्छ्रे हिमालको आगनीमा रहेको यस माछापुच्छ्रे गाउँपालिकाको गाउँसभाको १५ औं अधिवेशनमा आ.व. २०८१।०८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई आज असाध्यै खुशी लाग्नुका साथसाथै आफूले गौरव समेत महसुस गरेको छु । यस महत्त्वपूर्ण अवसरमा लोकतन्त्रको प्राप्ति एवं गणतन्त्रको स्थापनका खातिर विभिन्न काल खण्डमा र आन्दोलनको क्रममा ज्यानको आहुति गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरू प्रति हार्दिक श्रद्धासुमन अर्पण गर्न चाहन्छु ।

यसै गरी उक्त अभियानमा महत्त्वपूर्ण योगदान एवं भूमिका निर्वाह गर्नुहुने विभिन्न राजनीतिक दलका आदरणीय अग्रजहरू प्रति सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु । यसको अतिरिक्त आफ्नो पाँच वर्षे कार्यकाल अन्तर्गत तेस्रो वर्ष प्रारम्भ गर्दै गरेका हामी समस्त जनप्रतिनिधिहरूलाई निर्वाचित गरी पठाउनु भएकोमा सम्पूर्ण गाउँपालिकाबासीहरू प्रति पनि सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

हामी समृद्धिको यात्रामा छौं । हामीले तय गरेको “पर्यटन, कृषि, उर्जा र गुणस्तरीय पूर्वाधार : समुन्नत माछापुच्छ्रे निर्माणको मूल आधार” भन्ने मूल नारा सहितको दीर्घकालिन सोचलाई साकार पार्ने प्रतिवद्धताका साथ विभिन्न क्षेत्रगत विषयहरूलाई समेटने जमर्को गर्दै यो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न यहाँहरू समक्ष उपस्थित भएको छु ।

विगतमा निर्वाचनका समयमा विभिन्न दलहरूका तर्फबाट आ-आफ्नो घोषणापत्र एवं कार्यक्रमहरू सहित परस्परमा मित्रवत प्रतिस्पर्धामा उत्रियोँ तापनि समृद्धि र विकास नै हामी विभिन्न दलमा आवद्ध भए पनि सबैको साझा लक्ष्य र गन्तव्य हो ।

यसै मान्यतालाई आत्मसाथ गर्दै “समृद्ध माछापुच्छ्रे पालिका हामी सबैको दायित्व” भन्ने दायित्वबोधका साथ आज समग्रमा हामी जनप्रतिनिधि, स्थानीय वृद्धिजीवि, विषयविज्ञ, अनुभवि पेशाविद सीमान्तकृत वा लोपोन्मुख समुदाय, महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ, युवा, दलित, अल्पसंख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक लगायतका सरोकारवालाहरुका बीचमा विभिन्न चरणमा व्यापक एवं खुला रूपमा छलफल, बहस, गोष्ठी, अन्तरक्रिया विश्लेषणहरुलाई समेटदै यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको तथ्य यहाँहरुलाई स्पष्ट पार्न चाहान्छु ।

यति खेर हामी दोस्रो कार्यकालको तेस्रो वर्षमा खुट्टा टेक्दै गरेका छौं । नेपालको संविधान स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अन्य सम्बन्धित ऐन, नियमको परिधिभित्र रहेर स्थानीय सरकार निर्वाध एवं कुशल रूपमा सञ्चालन गरिरहेका छौं भन्दा अतियुक्ति नहोला ।

हालसम्म हामीले १७ ऐन, ७ वटा नियमावली, ५० वटा कार्यविधि, २ वटा मापदण्ड, ५ वटा निर्देशिका र १ ओटा आचारसंहिता निर्माण गरिसकेका छौं ।

यथार्थमा नागरिकका अपेक्षा, आवश्यकता सँगै समस्याहरु पनि उत्तिकै होलान । हामीसँग उपलब्ध सीमित स्रोत र साधनका बाबजुद नागरिकका असीमित आवश्यकतालाई यथासम्भव क्रमिक रूपमा सम्बोधन गर्नु हाम्रो जिम्मेवारी र दायित्व दुवै हो ।

साँच्चै भन्नु पर्दा सहभागितामूलक योजना पद्धति, प्रभावकारी अनुगमन, दैनिक सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता, पारदर्शिता, सुशासनसँगै हामीले अवलम्बन गरेका नीति, योजना कार्यक्रम एवं व्यवहारका कारण पालिकाबासीहरु सबैमा हामी र हाम्रो पालिका परिवार प्रति विश्वास, आस्था अभिवृद्धि गरेको छ भन्ने हाम्रो साझा बुझाइ रहेको छ । यहाँहरुका लागि हाम्रो पालिका सदा खुला रहने छ । यसका लागि यहाँहरुलाई हार्दिक स्वागत पनि छ ।

अब म माछापुच्छ्रे गाउँपालिकाको आगामी आ.व. २०८१/०८२ को विषयक्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

आर्थिक विकास समिति

कृषि क्षेत्र

जलवायु मैत्री कृषि: उत्पादनमा वृद्धि र समृद्धि "

१. कृषक बर्गिकरण साथै कृषि व्यवसाय तथा समूह दर्ता गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. गाउँपालिका भित्र सबै क्षेत्रलाई समेट्ने गरी उत्पादन वृद्धिको लागि माटो परीक्षण गरी माटो सुहाउँदो वाली लगाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
३. कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण, यान्त्रिकरण, व्यवसायीकरण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नको लागि यन्त्र उपकरणहरूमा दिदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. युवालाई लक्षित गरी कृषि पेशामा स्थानीय स्तरमै रोजगारी सिर्जना गर्नको लागि साझेदारीमा आधारित उत्पादनमुखी युवा लक्षित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
५. पारिवारिक खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम सुरुवात गरिनेछ ।
६. जैविक प्राकृतिक प्रकोपबाट बाली तथा खेतीमा क्षति पुग्न गएका कृषकहरूलाई राहत उपलब्ध गराउँदै आएकोमा यसलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. जैविक, अजैविक तथा प्राकृतिक प्रकोपबाट बाली तथा खेतीमा हुन सक्ने क्षतिबाट कृषकलाई पर्न जाने मर्कालाई न्यूनीकरण गर्न कृषि बिमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८. बादरबाट बाली तथा खेतीमा भएको क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न बादर नियन्त्रण कार्यक्रमको सुरुवात गरिने छ ।
९. महको बढ्दो माग र बालीहरूको घट्दो उत्पादनलाई सम्बोधन गर्न मौरी प्रवर्द्धन कार्यक्रम शुरु गरिनेछ ।
१०. रासायनिक मलको अत्यधिक प्रयोगलाई न्यूनीकरण गर्न र जैविक खेतीलाई प्रोत्साहन गर्न गड्यौले मल (Vermicomposting) उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रमको शुरुवात गरिनेछ ।
११. कृषकहरूलाई साझेदारीमा व्यवसायिक खेतीतर्फ उन्मुख गराउन प्लास्टिक घर निर्माण गर्न विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
१२. विपन्न, गरिब, सामाजिक रुपमा पिछडिएका साना कृषकहरू, एकल महिला परिवारको आय आर्जन तथा जिबिकोपार्जनमा टेवा पुर्याउन किसान उत्थान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१३. कृषक तथा कृषि समूहलाई कृषि उत्पादन रोग निदान, बालि संरक्षणको बारेमा जानकारी दिने उद्देश्यले स्थलगत घुम्ती तालिम संचालन गरिनेछ ।
१४. कृषकको खेतबारीमा देखापर्ने रोग किराको समयमा नै समस्या समाधानको लागि बाली उपचार शिविर साथै आकस्मिक बाली संरक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१५. स्थापित तरकारी पकेट क्षेत्रलाई प्रोत्साहन तथा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
१६. खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाईको व्यवस्था गरी सिंचित क्षेत्रको विस्तार गर्दै उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न साना सिंचाई कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।

१७. सक्रिय कृषक समूहका सदस्य एवम् अगुवा कृषकलाई उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउने नयाँ एवम् उन्नत तरकारी बालीको बिउविजन वितरण गरिनेछ ।
१८. निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीको रूपान्तरण गरी व्यवसायिक र उत्पादकत्व वृद्धि मार्फत दिगो र सम्मानजनक कृषि पेशालाई रोजगारी र आम्दानीको उपयुक्त क्षेत्रको रूपमा विकास गरिने छ ।
१९. फर्सिको बियामा रहेको औषधिय गुण र बजारको सम्भावनालाई दृष्टिगत गरी फर्सि खेतीलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
२०. पुष्प, आलु, मसलाबाली तथा फलफुल खेती प्रवर्द्धनको लागि कृषकको माग अनुसारको बिउ बर्षे तथा हिउँदे फलफुल विरुवामा अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिनेछ ।
२१. परम्परागत रैथाने खेतीलाई प्रवर्द्धन गरिने र यसका लागि ५० प्रतिशत अनुदानमा विउ विजन वितरण गरिने छ ।
२२. उद्योग वाणिज्य युवा स्वरोजगार तथा उद्यमशिलता प्रवर्द्धनका लागि युवा तथा साना व्यावसायी कोषसँग आवद्ध भई कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
२३. यस पालिकाले नेपाल सरकार युवा तथा साना व्यवसायी स्वरोजगार कोषसँगको साझेदारीमा कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि छुट्टै कोषको स्थापना गरिने छ ।
२४. कानूनको परिधि भित्र रही बाँझो जग्गा वा पाखोमा गाँजा खेती गर्न प्रोत्साहन दिने नीति लिइने छ ।

पशुपंक्षी क्षेत्र

"स्वस्थ पशुपंक्षी: समुन्नत किसान"

२५. "स्वस्थ पशु समुन्नत किसान" भन्ने उद्देश्यका साथ रोग लागेर उपचार गर्नु भन्दा रोकथामको लागि विभिन्न महामारीजन्य संक्रमण रोग विरुद्ध खोप तथा जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२६. पालिकामा दुग्ध उत्पादक किसानका लागि दुध उत्पादनको आधारमा प्रोत्साहन गरिने छ ।
२७. देशको आर्थिक मन्दी र बढ्दो महङ्गीका कारण उत्पादन लागत बढ्न गई किसानले पाउनु पर्ने मुनाफा लिन नसकेको हुँदा उत्पादन लागत घटाउन घाँस खेतीमा किसानलाई प्रोत्साहित गर्न घाँस खेतीमा अनुदानका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२८. पशु सेवा र विकासमा प्रभावकारी सेवा संचालनका लागि रोग निदान गर्न आवश्यक प्रयोगशाला संचालन गरिनेछ ।
२९. गाउँपालिका अन्तर्गतका कृषि सहकारी संस्थाहरूलाई सबल रूपमा सञ्चालन गर्न पशु बिमा कार्यक्रम सञ्चालन, बहुबर्षे भुईँ घाँस, पोषिलो हिउँदे घास, बहु बर्षे डाले घाँसका विरुवाहरू लगाउन आवश्यक अनुदान तथा प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३०. गाँउपालिकाभिन्न नियमित औषधि वितरण, महामारी विरुद्ध खोप सेवा, समय समयमा पशुपंक्षी स्वास्थ्य घुम्ती शिविर, बाझोपन निवारण शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
३१. कृषकको मागमा आधारित कृषि तथा पशुपंक्षी पालन तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

पर्यटन तथा संस्कृति

३२. माछापुच्छ्रे गाउँपालिकालाई राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय रूपमा डिजिटल नोम्याट (Digital Nomad) गन्तव्यको रूपमा विकास गरिने छ ।
३३. पोखरा महानगर र माछापुच्छ्रे गाउँपालिकाको साझेदारीमा पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि पर्यटन पदमार्ग निर्माण गर्ने नीति लिइएको छ ।
३४. गाउँपालिका भित्र नियमानुसार पालिकामा दर्ता भई संचालनमा रहेका होमस्टे तथा फार्मस्टे व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गरिने छ ।
३५. समृद्ध माछापुच्छ्रेको प्रमुख आधारको रूपमा रहेको पर्यटन क्षेत्रको पहिचान, विकास तथा विस्तारको लागि गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय क्षेत्रहरूका लागि आवश्यक पूर्वाधारहरूको निर्माण कार्यलाई संघ र प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
३६. पर्यटकीय पदमार्ग क्षेत्रहरूमा अत्यावश्यक पूर्वाधार सेवा, खानेपानी सेवा, विद्युत सेवा र फोहोरमैला व्यवस्थापनमा विशेष पहल गर्ने नीति लिइनेछ ।
३७. गाउँपालिका क्षेत्रमा संचालित होटल, रेष्टुरेन्ट, क्यानोनिङ लगायतका सम्पूर्ण पर्यटकीय व्यवसायहरूलाई राजश्वको दायरामा ल्याइनेछ ।
३८. पर्यटकहरूलाई थप सेवा र सुरक्षा प्रदान गर्नका लागि पर्यटन सूचना केन्द्र स्थापना गरी पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा पर्यटन सेवा शुल्क लिइनेछ ।
३९. अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरूसँग पर्यटनसँग सम्बन्धित साझेदारीका कार्यक्रमहरू संचालनमा ल्याइनेछ ।
४०. गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थलहरू, प्राकृतिक, धार्मिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक पक्षहरूको प्रचार-प्रसार, संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
४१. पर्यटनलाई स्थानीय आयआर्जनको माध्यम बनाउने उद्देश्यले गाउँपालिकामा दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका होमस्टे व्यस्थित रूपमा संचालनका लागि प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४२. साहसिक पर्यटनका सम्भावित क्षेत्रहरू जस्तै: रक, क्लाइमिङ्, जिप फ्लायर, क्यानोनिङ्, हनिहन्टिङ्, प्याराग्लाइडिङको सम्भाव्यता अध्ययन गरी आवश्यक पूर्वाधारको विकास तथा विस्तार गरिनेछ ।
४३. दलित आदिवासी जनजातीको भाषा संस्कृति र सम्पदाको संरक्षण गर्दै उनीहरूको कला संस्कृति प्रदर्शन गरी पर्यटकहरूलाई आकर्षित गर्ने नीति लिइनेछ ।
४४. पर्यटकिय गतिबिधि तथा स्थलहरूको नियमन, संरक्षण, सूचना प्रवाह, पर्यटक प्रहरी तथा अन्य आवश्यक व्यवस्थापन गर्न संघीय सरकारसँग पहल गरिनेछ ।
४५. पर्यटनसँग सम्बन्धित साझेदारी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।

४६. पर्यटन पुर्वाधार तथा पर्यटन उपज विकास साझेदारी (संचालन तथा व्यवस्थापन) निर्देशिका २०७७ संचालनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिने छ ।
४७. आन्तरिक र बाह्य पर्यटक आकर्षित गर्न फुल सहितको आर्क डिजायनको फनपार्क, पानिको फोहोरा लगायतका अन्य प्राकृतिक तथा कृतिम संरचना निर्माण तथा व्यवस्थित गरिनेछ ।
४८. यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका तातोपानी कुण्डहरूलाई व्यवस्थित गर्दै लगिने छ ।

सहकारी

४९. सहकारी संस्थाहरू मार्फत वित्तीय साक्षरता, सहकारी शिक्षा, तालिम र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी प्रविधिमैत्री सहकारीमा जोड दिईनेछ ।
५०. सहकारीमा आवद्ध गरिब, विपन्न, आदिवासी जनजाती तथा अपांगता भएका व्यक्ति र महिला सहकारी संस्थालाई लक्षित गरी विशेष कार्यक्रम तथा अनुगमन मुल्याङ्कनलाई कडाईको साथ लागु गर्दै संस्थागत सुशासन कायम हुने अवस्था सृजना गरिनेछ ।
५१. सहकारी तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई नाफाको निश्चित हिस्सा सामाजिक उत्तरदायित्वमा खर्च गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
५२. सहकारी संस्थाहरूलाई सहकारी ऐन बमोजिम मर्जर, विघटन तथा एक व्यक्ति एक सहकारी को व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागु गरिने छ ।

उद्योग

५३. एक पालिका एक औद्योगिक ग्राम स्थापना तथा संचालनको लागि पहल गरिनेछ ।
५४. स्थानीयस्तरमा उत्पादन हुने कोदो, खुर्पानी, उवा, जौ लगायतका वस्तुबाट मदिरा उत्पादन गरी ब्रान्डिङ तथा विक्री वितरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
५५. स्थानीय वन पैदावर, प्राकृतिक स्रोत साधन, जडिबुटी, अल्लोमा आधारित उद्योगहरू गाउँपालिका तथा स्थानीयसँग साझेदारीमा गर्न लगानी मैत्री वातावरणको व्यवस्था गरिनेछ ।
५६. स्थानीय प्रशासन एवमं सुरक्षा निकायको समन्वयमा कालो बजारी, एकाधिकार तथा कार्टेलिङ अन्त्य गर्ने तथा गुणस्तरीय र नियमित आपूर्ति सुनिश्चित गर्न संयुक्त बजार अनुगमन कार्यक्रम सञ्चालन गरी उपभोक्ताको हक, हित र अधिकार संरक्षण गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
५७. संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारले जारी गरेको कानूनलाई मध्यनजर गर्दै औषधिय प्रयोजनको लागि गाँजाको व्यवसायिक उत्पादन गर्ने कार्यलाई कानून बनाई अगाडी बढाइने छ ।

खानी तथा खनिज पदार्थ

५८. खानी तथा खनिज पदार्थहरूको अध्ययन तथा अन्वेषण गर्न संघीय सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।
५९. स्थानीय तहको अधिकार तथा अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रसँग सम्बन्धित कानूनहरूमा परस्पर बाझिएका कानूनहरू संशोधन गर्नको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

६०. गाउँपालिकाको महत्वपूर्ण आन्तरिक आय श्रोतको रूपमा रहेको नदीजन्य पदार्थ, सार्वजनिक तथा निजी जग्गामा रहेको ढुङ्गा, गिट्टि, माटो र बालुवा को वातावरणीय अध्ययन गरी गराई उत्खनन गर्ने प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
६१. गाउँपालिका क्षेत्रका संभावित ढुङ्गा, स्लेट लगायतका खानीजन्य पदार्थहरूको संभाव्यता अध्ययनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

गैर सरकारी संस्था

६२. सार्वजनिक निजी साझेदारी ऐनको अधिनमा रही सार्वजनिक निजी साझेदारी कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
६३. गाउँपालिकाभित्र क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरूलाई गाउँपालिकाको विकास लक्ष्य तथा प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गरी गरिबी निवारण, क्षमता अभिवृद्धि, नागरिक सचेतना तथा कर्तव्यबोध र सशक्तिकरणमा जोड दिइनेछ ।
६४. गैर सरकारी संस्थाहरूका कार्यक्रमहरूलाई एकद्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

सार्वजनिक सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास तथा सुशासन समिति

सुशासन

६५. सेवाग्राहीलाई सहज, सरल र थप व्यवस्थित बनाउनका लागि गाउँपालिका कार्यालयमा नागरिक सहायता कक्ष बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
६६. सबै प्रकारका सेवा प्रवाहलाई घुम्ती सेवाको रूपमा संचालन गर्ने र सार्वजनिक कार्यको नागरिकहरूबाट मुल्याङ्कन गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
६७. सूचनाको हक र पारदर्शितालाई प्रवर्द्धन गर्न सूचनाहरूलाई विद्युतीय तथा विभिन्न सञ्चार माध्यमबाट सार्वजनिकीकरण गरिने छ ।
६८. गाउँपालिका कार्यालय तथा अन्तर्गतका सबै निकायहरूमा नागरिक बडापत्र, गुनासो पेटिका, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण र तेस्रो पक्ष मुल्याङ्कन गरी भ्रष्टाचारमा शुन्य सहनशिलताको नीति लिइनेछ ।
६९. संविधान वमोजिम मालपोत तथा नापी कार्यालय स्थानीय तहको मातहतमा राख्नु पर्ने कानूनलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक पहल गरिने छ ।
७०. नेपाल सरकारद्वारा स्वीकृत प्राप्त राजश्व मोड्युल (शुत्रबाट) संकलन गर्ने कार्यलाई पूर्णरूपमा अबलम्बन गरिनेछ ।
७१. माछापुच्छ्रे गाउँपालिका भित्र व्यवसाय दर्ता भइ सञ्चालनमा रहेका व्यवसायहरूको कर पौष मसान्त भित्र तिर्न आउने करदातालाई कर छुट दिइ प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
७२. माछापुच्छ्रे गाउँपालिकासँग समन्वय गरी संचालन गरिरहेका संरचनाहरूको वहाल विटौरी कर संकलन गर्ने नीति लिइनेछ ।

७३. प्रत्येक वडा कार्यालयहरूमा विद्युतिय माध्यमबाट सेवा प्रवाह सञ्चालन गर्ने कार्यमा जोड दिइने छ ।
७४. गाउँपालिकाको कार्य सम्पादन तथा सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई आवश्यकताका आधारमा क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरी सेवा प्रवाहलाई अझ छिटो छरितो रूपमा सम्पादन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
७५. विकास निर्माणका योजनाहरूको कार्यान्वयन पक्षलाई प्रभावकारी, नतिजामुखि, गुणस्तरीय र जवाफदेही बनाउन अनुगमन र मूल्याडकनलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
७६. सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, जवाफदेही, उत्तरदायी र नागरिक मैत्री बनाइने छ ।
७७. गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सूचना तथा प्रतिवेदनहरूलाई अद्याबधिक गरी वेबसाइटमा प्रकाशन गर्दै सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गरिनेछ ।
७८. गाउँपालिकाका विभिन्न क्षेत्रमा हुनसक्ने आपराधिक क्रियाकलाप न्यूनीकरण गर्न, ऐतिहासिक तथा महत्वपूर्ण धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थल वरपर एवं संवेदनशिल स्थानहरूको संरक्षण गर्न गाउँपालिका भित्रका सडकको मुख्य चोक तथा स्थानहरूमा सिसि क्यामेरा र सौर्य उर्जा जडान कार्यलाई विस्तार गर्दै लगिने छ ।
७९. गाउँपालिका तथा मातहत कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई अतिरिक्त समय काम गरेवापत विभिन्न प्रकारका मौद्रिक तथा गैरमौद्रिक सुविधा दिइ प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
८०. गाउँपालिकाले O & M सर्भे गरी प्रत्येक वडाबाट नै आर्थिक कारोवार गर्नका लागि लेखा सहायकको दरबन्दी स्वीकृतको लागि सम्बन्धित निकाय आवश्यक पहल गरिनेछ ।
८१. उपभोक्ता समितिलाई योजनाको प्रक्रियाको विषयमा जानकारी हुने गरी अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
८२. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यलाई सहज र सरल बनाउन दर्ता तथा नविकरणको लागि वायोमेट्रिक प्रणाली लागु गरी अध्याबधिक गरिनेछ ।
८३. वडा स्तरीय जातिय विभेद तथा छुवाछुतको निर्मूलीकरण गर्नका लागि सहभोज कार्यक्रमको आयोजना गरिने छ ।
८४. भूमीहीन दलित / भुमीहीन सुकुम्वासी तथा अव्यवस्थित वसोवास गरी बसेका व्यक्तिलाई प्रकृया पुरा गरी निस्सा वितरण गर्ने प्रकृया अगाडी बढाइने छ ।
८५. संविधान बमोजिम मालपोत तथा नापी कार्यालय स्थानीय तहको मातहतमा राख्नुपर्ने कानूनलाई कार्यान्वयन गर्न संघीय सरकार समक्ष अनुरोध गरिने छ ।
८६. गाउँपालिकालाई दीर्घकालिन विकासको सोच, उद्देश्य र रणनीति बमोजिम अगाडी बढाउन पञ्चवर्षिय योजना तथा मध्यकालिन खर्च संरचना निर्माण गरिनेछ ।
८७. स्थानीय सरकारको सक्षमता एवं संस्थागत विकासका लागि आवश्यक थप कानून तथा कार्यविधि एवं मौजुदा कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि परामर्श कार्यशाला गरी राय परामर्श बमोजिम सक्षम संस्थाको रूपमा स्थापित गर्दै लगिनेछ ।

८८. गाउँपालिका अध्यक्ष सँग प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सँग शाखा प्रमुख तथा कर्मचारीहरुविच कार्यसम्पादन सम्झौता गरी सूचकमा आधारित मुल्याङ्कन गर्दै सेवा प्रवाह गरिनेछ । यसैलाई दण्ड पुरस्कारसँग समेत आबद्ध गर्दै लगिनेछ ।
८९. समयमै व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने कार्यलाई सतप्रतिशत पुर्याउनको लागि आवश्यक नीति लिइनेछ ।
९०. गाउँपालिका प्रशासकीय भवन, वडा कार्यालयहरु तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्तनपान कक्ष तथा विश्राम कक्ष व्यवस्थापनको नीति लिइने छ ।
९१. सेवाप्रवाहमा टोकन प्रणाली अबलम्बन गरिनेछ । पालो पर्खिने स्थानको व्यवस्था गरी उक्त स्थानमा सेवाग्राहीलाई सहज हुनेगरी आवश्यक व्यवस्था गरिने छ ।
९२. लक्षित वर्गहरुलाई कानूनी सचेतना प्रदान गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
९३. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने योजनाहरुको ठेक्कापट्टा विद्युतीय बोलपत्र मार्फत गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९४. गाउँपालिकाको सार्वजनिक आय/व्यय र खरिद प्रक्रियालाई प्रभावकारी, व्यवस्थित र पारदर्शी बनाइनेछ ।
९५. राजस्व संकलन र परिचालनलाई राजस्वका प्रचलित सिद्धान्त बमोजिम अगाडी बढाउने नीति लिइनेछ ।
९६. पालिकाको समग्र क्षेत्रहरुको तथ्यांक संकलन अभिलेखिकरण र व्यवस्थापन गर्नका लागि डिजिटल भिलेज प्रोफाइल तयार गरिनेछ ।
९७. न्यायिक समितिको काम कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउन व्यवस्थित न्यायिक इजलासको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
९८. गाउँघरका विवाद स्थानीय स्तरमै समाधान गर्नको लागि गठित वडा मेलमिलाप केन्द्रहरुको कार्यलाई प्रभावकारी तथा व्यवस्थित गरिनेछ ।
९९. गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोत साधनहरुको प्रभावकारी परिचालन गर्न सक्षम कर प्रशासनको निर्माण, करका दायरा र क्षेत्र विस्तार र राजस्व चुहावट नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१००. पालिकाबाट सम्पादन गरिने सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारहरु **EFT (Electronic Fund Transfer)** (विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली) मार्फत भुक्तानी गरिनेछ ।
१०१. न्यायिक उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता अभिवृद्धि गर्न न्यायिक प्रक्रियालाई सरलीकृत गरी मेलमिलाप सम्बन्धि कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
१०२. न्यायिक काम कारवाही बारे विद्यार्थीहरुलाई सुसुचित गराउने उद्देश्यले विद्यार्थीसँग न्यायिक समिति कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१०३. न्यायिक समितिबाट भएका असल अभ्यास आदान प्रदानको लागि न्यायिक समिति जिल्ला सम्मेलनको आयोजना गरिने छ ।

१०४. प्रदेश सरकारको साझेदारीमा न्यायिक सहजकर्ताको व्यवस्था गरी न्याय निरूपण गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
१०५. आर्थिक र सामाजिक कारणबाट आफ्नो कानूनी हकहितको संरक्षण गर्न असमर्थ व्यक्तिका लागि आवश्यक कानूनी सहायता प्रदान गरिनेछ ।
१०६. सेवाग्राहीहरुमा सुशासनको अनुभूति हुने गरी कार्यालय र सेवाग्राही बिच समन्वय र सहकार्यका माध्यमबाट सुमधुर अन्तर सम्बन्धको वातावरण सृजना गरिनेछ ।
१०७. दिगो विकास लक्ष्यलाई पालिकाको योजना तथा बजेटमा आन्तरिकिकरण गरी कार्यान्वयन गर्न संघ, प्रदेश, गैर सरकारी संस्था, निजी क्षेत्र तथा अन्य सरोकारवालाहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य मार्फत साझेदारी नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
१०८. भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति अबलम्बन गर्दै निहित स्वार्थका लागि कार्य गर्ने उपर प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गरिने छ ।
१०९. छिमेकी स्थानीय तहसँगको साँधसिमाना सम्बन्धमा उत्पन्न विवादलाई आपसी समन्वयका आधारमा समाधान गर्ने नीति लिइने छ । साथै पालिका भित्रका सार्वजनिक जग्गाहरुको संरक्षणमा विशेष पहल गरिने छ ।
११०. "स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्यांकन कार्यविधि, २०७७" (Local Government Institutional Capacity Self-Assessment Guideline) तथा स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन र अन्य मुल्याङ्कन प्रणालीहरु मार्फत प्राप्त नतिजालाई सेवाप्रवाहमा आबद्ध गर्दै लगिने छ ।
१११. योजनासँग सम्बन्धित प्राविधिक लागत अनुमान तथा मुल्याङ्कन सर्वसाधारणले समेत बुझ्नेगरी नेपाली भाषामा तयार गरी लागु गरिने छ ।
११२. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २ (क) ले स्थानीय तहलाई तोकेको काम कर्तव्य अधिकार कार्यान्वयन गर्न सोही ऐनको दफा १०२ उपदफा (२) बमोजिम नगर प्रहरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
११३. जेष्ठ नागरिक, असहाय, बेसहाराहरुका लागि सार्वजनिक जग्गा जमिनको उपयोग हुने गरी आवासीय आश्रम बनाउन निजी क्षेत्र, सामाजिक संघ संस्थासँग समन्वय गरिने छ ।
११४. सबै वडामा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा लैजान पहल गरिनेछ ।
११५. न्यायिक समितिका कर्मचारी पदाधिकारी मेलमिलापकर्ताको क्षमता अभिवृद्धि गरिदै लगिने छ । साथै सरोकारवाला संस्थाहरूसँग आवश्यक समन्वय गरिने छ ।
११६. प्रत्येक वर्ष जेष्ठ नागरिक अग्रजहरुलाई धार्मिक, पर्यटकीय स्थलमा अवलोकन गराइने नीति लिइने छ ।
११७. सहज र सुलभ रूपमा वैदेशिक रोजगार सेवा उपलब्ध गराउन नेपाल सरकारसँगको समन्वयमा विदेशी राष्ट्रका कुनै नगरसँग यस पालिकाले भगिनी मैत्री सम्बन्ध कायम गर्ने नीति लिइने छ ।

११८. गाउँपालिका कार्यालय र मातहत कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूले मासिक रूपमा गरेका काम समेतलाई उल्लेख गरी मासिक कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन फाराम भरी गाउँपालिका कार्यालयमा पेश गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

विधायन समिति

११९. गाउँपालिकालाई आवश्यक पर्ने स्थानीय सरकारको कार्यक्षेत्र भित्र पर्ने कानून निर्माण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन अन्य पालिकाहरूको कानून निर्माण सम्बन्धी अध्ययन गर्न जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।
१२०. गाउँपालिकाबाट बनेका ऐन, नियम, निर्देशिका, मापदण्ड, कार्यविधि हरूलाई राजपत्रमा प्रकाशित गरी अभिलेख व्यवस्थापन गर्दै लगिने छ ।

सामाजिक विकास

शिक्षा

१२१. स्थानीय कला, संस्कृति, साहित्य, धर्म तथा अन्य सामाजिक तथा सांस्कृतिक धरोहर, पहिचान र विशिष्टतालाई समावेश गरी निर्माण गरिएको स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१२२. शिक्षामा सबैको पहुँच र शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी संस्था र सरोकारवाला निकायहरूसँग सहकार्य र समन्वय गरिनेछ ।
१२३. बालविकास सहजकर्ता र विद्यालय कर्मचारीहरूलाई बिगतका वर्षमा बढाइएको सुविधालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२४. सामुदायिक विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२५. गाउँपालिकाको शैक्षिक सुधारका लागि अभिभावक शिक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२६. विद्यालयमा सञ्चालित कक्षा, विद्यार्थी संख्या, भुगोल अनुसार तहगत तथा विषयगत शिक्षकको व्यवस्थापन गर्न पालिकाभित्र दरबन्दी मिलान प्रक्रियाको थालनी गरिनेछ ।
१२७. गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूमा रिक्त हुन आउने शिक्षक पदमा करार शिक्षक व्यवस्थापनका लागि आर्थिक वर्षको सुरुमा नै शिक्षक विज्ञापन गरी करार शिक्षकको सूची प्रकाशन गरिनेछ र विद्यालयमा शिक्षक पद रिक्त भएमा सोही सूचीबाट योग्यताक्रमका आधारमा पदपूर्ति गर्ने व्यवस्थाको थालनी गरिनेछ ।

१२८. गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूमा गुणस्तर सुधार साथै उचित व्यवस्थापनका आधार सृजना गर्न पालिकाले निर्माण गरेको गाउँ शिक्षा योजनालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१२९. हरेक विद्यालयमा विद्यार्थीहरूको व्यक्तित्व विकासका लागि बाल क्लब प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१३०. विद्यालयमा बालमैत्री वातावरण सृजना गरी विद्यार्थीहरूलाई अभिप्रेरणा, परामर्श तथा आवश्यक सहयोग गरी विद्यालय छाडने दर न्यून बनाइनेछ ।
१३१. सामुदायिक सिकाइ केन्द्रहरूलाई थप व्यवस्थित बनाउदै सिकाइ केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई बिगतका वर्षमा प्रदान गरिएको पारिश्रमिकलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३२. विद्यार्थीहरूको चौतर्फी विकास गर्ने उद्देश्यले आधारभूत तह कक्षा १-८ का विद्यार्थीलाई लक्षित गरी अतिरिक्त क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१३३. सबै विद्यालयहरूमा स्वच्छ सफा पिउने पानीको व्यवस्था गरिनेछ ।
१३४. बालबालिकाहरूलाई कक्षाकोठामा सहज र सरल अध्ययन गर्नका लागि बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
१३५. विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवं कार्यसम्पादनमा प्रभावकारीता ल्याउन शिक्षक विद्यार्थी नियमितता मार्फत शिक्षकको शिक्षण सिकाइ समयलाई अधिकतम उपयोग गर्ने उद्देश्यले **TST (Teacher Spend Time)** शिक्षण सिकाइ समय कार्यान्वयन डायरी निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१३६. “समयसापेक्ष, प्रविधिमैत्री, प्राविधिक, गुणस्तरीय शिक्षा: माछापुच्छ्रे गाउँपालिकाको इच्छा” भन्ने नाराका साथ विद्यालयको शैक्षिक कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न प्रधानाध्यापकका लागि क्षमता विकास तालिम तथा शिक्षकहरूका लागि पेशागत विकास तालिम, विद्यालय लेखा प्रणाली सम्बन्धि तालिम, शैक्षिक सामग्री निर्माण तालिम तथा प्रदर्शनी, सूचना तथा सञ्चार प्रविधि सम्बन्धि तालिम (IEMIS तालिम) लगायतका तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरी विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा शिक्षक पेशागत क्षमता विकास गरिनेछ ।
१३७. विद्यालय प्रशासनलाई चुस्त र दुरुस्त राखि विद्यालयको समग्र पक्षको सुधार गर्नका लागि विद्यालयका प्रधानाध्यापकको महत्वपूर्ण भूमिका रहने भएकोले प्रधानाध्यापकहरूलाई प्रदान गर्दै आएको प्रोत्साहन भत्तालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३८. विद्यालय प्रशासन तथा व्यवस्थापनलाई सुदृढीकरण गर्न खुला प्रतिस्पर्धाद्वारा प्रधानाध्यापक छनौट गर्दै प्रधानाध्यापकहरूको कार्यसम्पादन परीक्षण तथा मूल्याङ्कनका आधारमा उत्कृष्ट प्रधानाध्यापक पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रमको थालनी गरिनेछ ।

१३९. आधारभूत तह कक्षा ५ को वार्षिक परीक्षालाई पनि आधारभूत तह उत्तीर्ण परीक्षा कक्षा ८ परीक्षा जस्तै गरी पालिका स्तरीय बनाई अझ व्यवस्थित र मर्यादित बनाउदै लगिनेछ ।
१४०. विद्यालयहरूलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउदै शिक्षण सिकाइमा प्रविधिको प्रयोगलाई जोड दिई कम्प्युटर नभएका विद्यालयमा कम्प्युटर र प्रिन्टरको व्यवस्था गर्ने नीति ल्याइनेछ ।
१४१. विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर सुधारका निमित्त कार्यपालिका, अनुगमन समिति, शिक्षा शाखा, जनप्रतिनिधि, अभिभावक एवं नागरिक समाज मार्फत नियमित अनुगमन, निरीक्षण र सुपरीवेक्षणमा विशेष जोड दिने नीति अवलम्ब गरिनेछ ।
१४२. प्रसुती महिला शिक्षक तथा कर्मचारीले पाउने ९८ दिन प्रसुती विदा अवधिभर निजको सट्टा अर्को सट्टा शिक्षक तथा कर्मचारी राख्ने र विद्यालयको शैक्षिक तथा प्रशासनिक सुधारको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४३. बालबालिकालाई विद्यालय शिक्षाबाट बञ्चित हुन नदिन विद्यालयमा टिकाइ राख्न र शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार ल्याउनका लागि दिवा खाजालाई व्यवस्थित बनाइनेछ ।
१४४. सामुदायिक विद्यालयका कक्षा ६-१२ सम्म अध्ययनरत छात्राहरूलाई नियमित रूपमा विद्यालयमा उपस्थित गराउन तथा प्रजनन स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउन उपाध्यक्षसँग छात्रा लक्षित कार्यक्रम अन्तर्गत गुणस्तरीय सेनिटरी प्याड र प्राथमिक उपचारका सामग्रीहरू निःशुल्क रूपमा वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४५. भेडाबारी प्राविधिक शिक्षालयमा अध्ययन गर्ने पालिका भित्रका स्थानीय विद्यार्थीहरूलाई प्रति वडा बढीमा २ जना विद्यार्थीका दरले प्रदान गर्दै आएको प्राविधिक शिक्षा छात्रवृत्तिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४६. शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउनका निमित्त पालिका स्तरीय शैक्षिक क्यालेण्डर निर्माण गरी सोही अनुसार पठन पाठ गर्ने व्यवस्था मिलाउनुका साथै शिक्षकलाई शिक्षक पाठयोजना डायरी, विद्यार्थीका लागि गृहकार्य डायरी र विद्यार्थी मूल्याङ्कन अभिलेखिकरण पुस्तिका प्रदान गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४७. पालिकालाई शैक्षिक हबको रूपमा विकास गर्नको निमित्त पालिका भित्र कम्तिमा १ विद्यालय शिक्षा परीक्षा (SEE) केन्द्र स्थापना गर्ने, कम्तिमा १ प्राविधिक धार चलेको विद्यालय स्थापना गर्ने, कम्तिमा १ उच्च शिक्षा सञ्चालन गर्ने कलेज स्थापना गर्ने कार्यका लागि पहल गरिनेछ ।
१४८. विद्यार्थीको सिकाई उपलब्धि प्रति शिक्षकलाई पूर्ण जिम्मेवार बनाउन कक्षा ५, ८, १० र १२ को बोर्ड परीक्षाहरूमा आफुले अध्यायन गर्ने विषय उत्कृष्ट नतिजा हासिल गरी गुणस्तर सुधारमा उल्लेखनिय योगदान पुर्याउने विषय शिक्षकहरू मध्ये तहगत रूपमा शिक्षक छनौट गरी वर्ष शिक्षक घोषणा गरी पुरस्कृत गरिने छ ।

१४९. शुक्रबारीय सह तथा अतिरिक्त कार्यक्रमहरुलाई व्यवहारीक बनाउदै बालबालिकाको व्यवहार कुशल सिपमा जोड दिने खालका र स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यवस्तुमा आधारित क्रियाकलापहरुमा जोड दिइनेछ । (Book Free Friday)
१५०. पालिका भित्रका सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायीक तालिम अन्तरगत सिपमुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै बालबालिकालाई सिक्दै कमाउदै, कमाउदै सिक्दै गर्ने बाताबरण सिर्जना गरी प्राविधिक ज्ञान सहित विद्यार्थीलाई आत्मनिर्भर बनाउन जोड दिइनेछ ।
१५१. पालिका भित्रका सीप जानेका कामदारलाई पूर्व सिकाई मान्यता विधि अनुसार सीप परिक्षण गरी प्रमाणिकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । स
१५२. हरेक वर्ग, क्षेत्र, समुदाय, सम्प्रदाय, जातजाती लगायत गरिब, पिछडिएको क्षेत्रका बासिन्दा, अशक्त, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, युद्ध तथा द्वन्दमा परेका व्यक्ति, घरेलु श्रमिक, सडक बालबालिकालाई शिक्षाको मूलधारामा समावेश गराइ गुणस्तरीय जीवन यापन गर्न सक्ने बनाउन जोड दिइनेछ ।

युवा तथा खेलकुद

१५३. नेपाल सरकार युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय अखिल नेपाल फुटवल संघ) ANFA र गाउँपालिकाको सहकार्यमा यस गाउँपालिकाको वडा नं.६ मा प्रस्तावित ANFA Technical Center को निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
१५४. एक पालिका एक खेलमैदानको अवधारणा अनुसार महेन्द्र माध्यमिक विद्यालयमा रहेको खेलमैदानलाई व्यवस्थित बनाइने छ ।
१५५. जिल्ला, प्रदेश, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय खेलकुदमा सहभागिता जनाउने खेलाडी, समूह तथा व्यवस्थापन टोलीलाई पालिकाको तर्फबाट उचित सहयोग, प्रवर्द्धनको व्यवस्था गरिनेछ ।
१५६. अध्यक्षकप खेलकुद प्रतियोगिता अन्तर्गत गण्डकी प्रदेश गाउँपालिकास्तरीय पुरुष तथा महिला भलिबल प्रतियोगिता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१५७. सामुदायिक विद्यालय विद्यार्थीहरुको अन्तरनिहित प्रतिभा प्रष्फुटनका लागि विद्यार्थीहरुलाई अतिरिक्त क्रियाकलापको रूपमा खेलकुदमा सहभागी हुनका लागि प्रशिक्षण तथा प्रवर्द्धन गरी विद्यालय स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ ।
१५८. राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिँदै गाउँपालिकाको एक महत्वपूर्ण खेलकुद उत्सवको रूपमा मनाइनेछ ।
१५९. स्थानीय स्काउट मार्फत युवामा असल आचरण ,स्वावलम्बन र स्वयंसेवी भावनाको विकास गर्दै युवालाई मानवीय सेवा र विपद् व्यवस्थापन जस्ता क्षेत्रमा परिचालन गरिनेछ ।

१६०. खेलकुद क्षेत्रलाई अगाडी बढाउनका लागि खेल सँगसगै युवा भन्ने उद्देश्यका साथ पालिका स्तरमा गठित खेलकुद विकास समितिलाई सक्रिय बनाई विभिन्न खेलकुदका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
१६१. युवा शक्तिकरणलाई गाउँविकासको अभियानमा संलग्न गराउन आवश्यक नेतृत्व विकास उत्प्रेरणा चरित्र निर्माण तालिम तथा कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
१६२. पालिका भित्रका १६-२४ वर्षका युवाहरुलाई लक्षित गरी युवालाई समाज सेवामा स्वेदशमै पेशा व्यवसाय रोजगारका लागि प्रोत्साहन गरिने छ ।

स्वास्थ्य

१६३. भौतिक रुपमा जीर्ण रहेको ल्वाङ घलेल स्वास्थ्य चौकीलाई गाउँपालिकाको भौतिक तथा पूर्वाधार कार्यक्रममा समावेश गरी निर्माण सम्पन्न गरिने छ ।
१६४. गर्भवती महिला र शिशुहरुको स्वास्थ्यलाई प्राथमिकता दिई उपाध्यक्षसँग गर्भवती सुरक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
१६५. मानसिक रोगीहरुले नियमित औषधि खानु पर्ने, नखादा स्वास्थ्यमा थप जटिलता आई पारिवारिक सामाजिक रुपमा असर देखिई रहने त्यस्ता विरामीलाई चिकित्सकको सल्लाहमा न्यूनतम औषधि उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१६६. अध्यक्षसँग जेष्ठ नागरिक आरोग्य स्वास्थ्य कार्यक्रम अन्तर्गत जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परीक्षण साथै दीर्घ रोगीहरुलाई सुगर र प्रेसरको औषधि निःशुल्क उपलब्ध गराइने छ ।
१६७. स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर सुधारमा आवश्यकता अनुसार थप कार्यक्रम ल्याइने छ ।
१६८. नियमित औषधिको उपलब्धतालाई अझ प्रभावकारी बनाइने छ ।
१६९. स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कार्यालय सहयोगीहरुलाई निर्मलिकृत सीपमा निखार ल्याउन दुई दिने सीप तालिम दिइनेछ ।
१७०. महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरुलाई उपलब्ध गराइदै आएको यातायात खर्चलाई निरन्तरता दिई वर्षमा एक पटक अध्यक्षसँग स्वयम् सेविका भेटघाट कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१७१. वडा स्तरमा स्वयम् सेविका कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन वडाको कार्यक्रमबाट प्राथमिक उपचार दिने व्यवस्था गरिने छ ।
१७२. एकीकृत आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा तनाव व्यवस्थापन योग शिविर जस्ता कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइने छ ।
१७३. बर्थिङ सेन्टरलाई थप प्रभावकारी बनाई जोखिममा रहेका गर्भवती महिलाहरुलाई यातायातको व्यवस्था गरी अस्पतालसम्म पुर्याउने व्यवस्था गरिने छ ।
१७४. PCR-DNA positive भएका महिलाहरुलाई पालिकामा नै उपचारको प्रबन्ध मिलाइने छ ।
१७५. पालिका भित्रका लक्षित किशोरीहरुलाई पाठेघरको मुखको क्यान्सर विरुद्धको खोप दिने व्यवस्था मिलाइने छ ।

१७६. नियमित खोप सेवा, परिवार नियोजना, मातृशिशु, गाउँघर क्लिनिक, सुत्केरी भेटघाट, गर्भवतीको ट्रायाकिड गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी र गुणस्तरीय बनाइने छ ।
१७७. सबै स्वास्थ्य संस्थामा विद्युतीय रेकर्डिङ र रिपोर्टिङको व्यवस्था मिलाइने छ ।
१७८. स्वास्थ्य संस्थामा बैकल्पिक उर्जाको व्यवस्था गर्न वडासँग समन्वय गरिने छ ।
१७९. आन्तरिक र बाह्य रूपमा असल अभ्यास भएका स्वास्थ्य संस्थाको अनुगमन गरी सिकेका असल अभ्यासलाई हाम्रो पालिकामा समेत अनुशरण गरिने छ ।
१८०. जटिल रोग उपचार सहायता पाउने गाउँपालिका भित्रका नागरिकलाई समयमै त्रैमासिक उपचार खर्च उपलब्ध गराइने छ ।
१८१. महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूको कार्यक्रमको समिक्षात्मक कार्यक्रम गरी उत्कृष्ट हुने महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकालाई सम्मान गरिने छ ।
१८२. सहयोगी संस्थाहरूको सहयोगमा विभिन्न रोगका विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य शिविरहरू आयोजना गरिने छ ।
१८३. नेलम्बो, विकास नेपाल जस्ता NGO/INGO को सहयोगमा मुख तथा विभिन्न रोगहरू सम्बन्धि वृहत स्वास्थ्य सेवा संचालन गरिने छ ।
१८४. मुख स्वास्थ्यसँग जिभाय नेपालसँगको साझेदारीलाई निरन्तरता दिई थप एक स्थानमा दाँत उपचार क्लिनिक संचालन गर्न उक्त सस्थासँग समन्वय गरिने छ ।
१८५. जनताको आधारभूत स्वास्थ्यको अधिकारलाई हृदयङ्गम गरी प्रयोगशाला समेत यसैसँग सम्बन्धित भएकोले सबै स्वास्थ्य संस्थामा प्रयोगशाला स्थापना र संचालन गर्न प्रयास गर्ने नीति लिइने छ ।
१८६. स्वास्थ्य विमालाई सबै परिवारसम्म पुर्याउन उक्त कार्यका लागि दर्ता सहयोगी छनौट गरी जनताहरूलाई स्वास्थ्य विमाको पहुँच पुर्याइने छ ।
१८७. ५-१५ बेडको अस्पताल निर्माण नभएको अबस्थामा वडा नं. ४ र २ का स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई ग्रामिण स्वास्थ्य प्रबर्द्धन केन्द्र स्तरोन्नति गर्दै स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम समेत संचालन गर्ने गरी सम्बन्धित वडासँग समन्वय गरी केन्द्र स्थापना गरिने छ ।
१८८. HIV तथा यौन रोगका कारण अभिभावक गुमाएका संक्रमित बालबालिकालाई पोषण तथा शैक्षिक सामग्री उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१८९. २०८२ मा बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्न आवश्यक पोषण, खोपसँग सम्बन्धित सूचाङ्क सुधार गर्न आवश्यक पहल गरिने छ ।
१९०. सबै स्वास्थ्य संस्थाबाट ६ महिना देखि २३ महिना मुनिका बालबालिकाहरूलाई बालभिटा खुवाउने कार्यक्रमको थालनी गरी बालबालिकामा देखा पर्ने पुङ्कोपना, ख्याउटेपन, कमतौललाई शुन्य बनाउन आवश्यक पहल गरिने छ ।
१९१. विद्यालय नर्सिङ कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई यसको प्रभावकारितालाई गुणात्मक बनाउन विद्यालयहरूसँग समन्वय गरिने छ ।

१९२. गाउँपालिकाको स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी स्वास्थ्यका सूचकांकको मुल्याङ्कन गरिने छ ।
१९३. गण्डकी प्रदेशका ८५ वटा पालिकाहरू मध्ये स्वास्थ्य कार्यक्रमका प्रभावकारिताको क्रममा उत्कृष्ट पालिका भित्र पार्न कार्यपालिका संगै स्वास्थ्य कर्मी कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण र लक्षित बर्ग

१९४. बाल अधिकार समिति र बालक्लव, बालसञ्जालका पदाधिकारीहरूलाई काम कर्तव्य र अधिकारका विषयमा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१९५. बालबालिकाहरूको हक र अधिकारका विषयमा सरोकारवाला निकायहरूसँग बाल संवाद कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१९६. गाउँपालिकाका स्थायी बसोबास भएका नागरिकबाट जन्मेका नवजात बालिकाको सुनौलो भविष्यको लागि उनीहरूको नाममा बैंक खाता खोली रु. ५०००।- रकम जम्मा गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
१९७. लिङ्गका आधारमा हुने सबै खालका विभेदलाई अन्त्य गर्दै महिला र पुरुषमा समावेशी सिद्धान्तको आधारमा अवसरको वितरण र सशक्तिकरण गरिनेछ ।
१९८. राजनीतिक, आर्थिक तथा सार्वजनिक जीवनका सबै निर्णायक तहमा नेतृत्वका लागि महिलाहरूको प्रभावकारी सहभागिता र समान अवसर प्रदान गरिनेछ ।
१९९. लैङ्गिक हिंसा विरुद्धमा पुरुषको एक्यवद्धता कार्यक्रम अन्तर्गत महिला तथा पुरुषहरूका लागि समविकास तालिम संचालन गरिने छ ।
२००. गाउँपालिका र सरोकारवाला निकायहरू बीचको समन्वय र सहकार्यमा शारीरिक एवम् मानसिक रूपमा कमजोर भएका र असहाय जेष्ठ नागरिकलाई आवश्यक सेवा-सुविधा प्रदान गरिनेछ ।
२०१. महिलाहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउनको लागि उद्यमशिलताको विकास गर्ने र बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई अबलम्बन गर्न उपाध्यक्षसँग महिला तथा बालबालिका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
२०२. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण रणनीति निर्माण साथै परीक्षण गरिने छ ।
२०३. आर्थिक अभावका कारण उच्च शिक्षाबाट बञ्चितमा परेका छात्र/छात्राका लागि सामुदायिक तथा सरकारी शैक्षिक संस्थाहरूमा अध्ययन गर्न उच्च शिक्षा शैक्षिक छात्रवृत्ति कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२०४. हिंसा पीडित महिलाहरूलाई तत्काल उद्धार गरी पुनस्थापनका लागि विशेष आर्थिक सहयोग प्रदान गरिनेछ ।
२०५. बालमैत्री स्थानीय शासनलाई अबलम्बन गरी क्रमशः बालमैत्री वडा घोषणा गर्दै लगिनेछ ।
२०६. स्थानीय तहले सञ्चालन गर्ने हरेक विषयका कार्यक्रममा महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अर्थपूर्ण तथा प्रभावकारी सहभागिताको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

२०७. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा दलित युवाहरूलाई स्वरोजगार बनाउनको लागि माग र आवश्यकतामा आधारित विभिन्न आय आर्जनमूलक तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
२०८. महिला, जनजाति, बालबालिका, अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिकहरूको हक अधिकार सुनिश्चित गर्न लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति अनुसार कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गरिनेछ ।
२०९. महिलाहरूको क्षमता विकास, उद्यम सहायता, स्वरोजगारी तथा लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२१०. दलित तथा जनजातीहरूको शसक्तिकरणका लागि माग र आवश्यकताको आधारमा विभिन्न सीपमूलक/क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२११. बालविवाह लगायत समाजमा व्याप्त अन्धविश्वास, कुरीति, लान्छना, बोक्सी प्रथा, छुवाछुत तथा बालहिंसा जस्ता विकृति हटाउन विशेष सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२१२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि सरोकारवाला निकाय बीच अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२१३. महिलाहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउनको लागि प्रत्येक वडामा सीप विकास तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
२१४. राष्ट्रिय बाल दिवसको अवसरमा खुला माध्यमिक विद्यालय स्तरीय वक्तृत्वकला प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ ।
२१५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू तथा जेष्ठ नागरिकहरूलाई डिजिटल परिचयपत्र वितरण गरिनेछ ।
२१६. जेष्ठ नागरिकहरूका लागि दिवा मनोरञ्जन स्थलहरू निर्माण गर्दै लगिने छ । स्थापना भएका दिवा मनोरञ्जन स्थललाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
२१७. जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२१८. घरेलु हिंसा, कुटपिट लगायतका घटनाहरूबाट पीडित व्यक्तिहरूको आकस्मिक उपचारको लागि संरक्षण आदेश पालना नीति लिई यस्ता गतिविधिहरूलाई निरुत्साहित गरिने छ ।
२१९. अति विपन्न दलित तथा लैङ्गिक हिंसामा परेका व्यक्तिहरूलाई निःशुल्क विमा गरिने छ ।

वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति

२२०. प्रत्येक वडामा विपद प्रतिकार्य सञ्जाल गठन गरिने छ ।
२२१. वन वातावरण संरक्षण तथा दिगो विकास र पर्यावरण संरक्षणमा ध्यान दिई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
२२२. भिर/पाखो मुनी, खोला/नाला नदी छेउछाउमा वस्ती रहेका गाउँमा विपदको पूर्व सूचना जस्तै साइरन दिने प्रविधिको प्रयोग गरिने छ ।
२२३. विपद जोखिम न्यूनिकरण गर्न स्रोत व्यक्तिहरूका नामावली तयार गरी सेना, प्रहरी, रेडक्रस अन्य सामाजिक संस्था, परियोजनासँग समन्वय गरिने छ ।

२२४. विपद व्यवस्थापन कार्यलाई सबै तहहरूसँग समन्वय गरी प्रभावकारी बनाइने छ ।
२२५. गाउँपालिका भित्र फैलन सक्ने महामारी नियन्त्रण गर्न सञ्चालित प्रकोप व्यवस्थापन कोषलाई निरन्तरता दिइने छ ।
२२६. वन तथा वातावरण जन्य प्रकोपका सम्बन्धमा स्थानीय समुदायमा जनचेतनामा अभिवृद्धि गरिनेछ ।
२२७. वन वातावरण सम्बन्धी प्रमुख प्रकोपहरूको जोखिम पूर्वानुमान गरी संस्थागत विकास तथा विपद सूचना प्रणालीको व्यवस्था गरी क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
२२८. स्थानीय बाढी पहिरो चट्याङ्ग हावा हुरी डढेलो लगायतका सूचना सङ्कलन तथा प्रकोप जोखिम क्षेत्रको प्राथमिकीकरण गरी निर्दिष्ट योजना तथा कार्यविधि तयार गरी लागू गरिनेछ ।
२२९. डोजरको अनियन्त्रित प्रयोगबाट गरिने ग्रामिण सडक निर्माणलाई रोकी व्यवस्थित तथा वैज्ञानिक सडक निर्माण गरी सडक निर्माणले निम्त्याएका भू-क्षय तथा प्रकोपलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।
२३०. पहिरो रोकथाम तथा नदी कटानको नियन्त्रणको लागि **Bio-Engineering** प्रविधिलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
२३१. वन डढेलो नियन्त्रणका लागि सरोकारवाला सबैको सहभागितामा वन डढेलो सञ्जाल गठन गरी **Forest Fire Rapid Response Team** (तत्काल उद्धार टोली) को प्रबन्ध गरिने छ ।
२३२. विपद जोखिमयुक्त क्षेत्र पहिचान गर्ने सूचना प्रवाह गर्ने र विपत पूर्व तयारी उद्धार र राहत कार्यलाई तदारुकताका साथ कार्यान्वयन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
२३३. मर्दिखोला नियन्त्रण र दिगो व्यवस्थापनको लागि **DPR** निर्माण गरी खोलाघर छुट्याई दीर्घकालिन गुरुयोजना तयार गरी व्यवस्थित गर्ने नीति लिइने छ ।

पुर्वाधार विकास समिति

२३४. दिगो विकासको लागि भौतिक पूर्वाधारको विकास गरी गाउँपालिकाका जनतालाई समृद्ध बनाउन क्षेत्रगत रणनीति तयार गरी अल्पकालिन, मध्यकालिन तथा दीर्घकालिन योजनाहरू बनाइ क्रमशः कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२३५. कालो पत्रे तथा पक्की सडक, पुल कल्भर्ट लगायतका उच्च प्रविधि र हेभी मेशिनरी इक्युपमेन्टहरू प्रयोग गरी निर्माण गरिने कार्यहरू दक्ष तथा प्रविधिको उच्च अनुभव भएका व्यवसायी मार्फत निर्माण कार्य गराइने छ ।
२३६. साझेदारी कोष स्थापना गरी ३०%- प्रस्तावक ७०%- गाउँपालिकाको साझेदारी कार्यक्रम शुरुवात गरिने छ । सो कोष परिचालन र संचालन गर्दा कम्तिमा १० लाख लागत अनुमान लाग्ने योजनाहरूलाई छनौट गरी निर्माण कार्य संचालन गरिनेछ ।
२३७. गाउँपालिका अन्तर्गत निर्माण हुने ठूला आयोजनाहरूको कार्यान्वयन अगाडी संभाव्यता अध्ययन एवम् वातावरणीय प्रभाव समेतको अध्ययन एवम् विश्लेषण गरी विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार भई स्वीकृत भए पछि मात्र निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

२३८. मापदण्ड अनुरूप समयमै काम सम्पन्न गर्ने उपभोक्ता समिति तथा निर्माण व्यवसायिलाई हौसला प्रदान गर्न पुरस्कृत गरिनेछ ।
२३९. मर्दीखोलालाई बहुउपयोग गर्ने उद्देश्यले निजी क्षेत्रसँग समन्वय गरी सार्वजनिक निजी साझेदारी कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति लिइएको छ ।

सडक

२४०. पालिकाको समग्र पूर्वाधार विकासका लागि यस अधिका वर्षहरूमा सञ्चालित भएका संघीय समपुरक आयोजनाका रूपमा क्रमागत चलिरहेका कोलचोक रातोपानी पलु भलावोट पानपातेचौतारा गाउँपालिका केन्द्र जोगिचौर पातिखोला भिडाबारी धिताल धम्पुस देउराली र लुम्बे-तिल्ची-कोलेलि-ल्वाङ सडकलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२४१. पालिकाभिन्न यातायातलाई थप व्यवस्थित गर्नका लागि यातायात गुरुयोजना तयार गरिनेछ । गाउँपालिका भित्रका सडकहरूको तथ्याङ्क लिई Road Inventory निर्माण गरिनेछ ।
२४२. प्रदेश राजधानीबाट गाउँपालिकाको केन्द्र जोड्ने सडकको बाँकी रहेको खण्ड सम्पन्न गर्न पहल गरिनेछ । गाउँपालिकाबाट वडा जोड्ने सडकलाई क्रमिक रूपमा कालोपत्रे गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ । सबै वडाका सहायक बाटोहरूलाई स्तरउन्नती गरी बाह्र महिना सवारी साधन सञ्चालन गर्न सक्ने बनाइनेछ । ग्रामिण कृषि सडकहरूको निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिनेछ ।
२४३. नयाँ ट्रयाक खोल्न आवश्यकता र औचित्यको आधारमा मात्र स्वीकृति दिइ भैरहेका सडकहरूलाई नाला निर्माण, ग्राभेलिङ तथा कालोपत्रे गर्दै जाने नीति लिइनेछ । मापदण्ड पुगेका सडकहरूलाई स्तरउन्नति गर्दा ६० प्रतिशत पक्कि संरचना निर्माण गरेर मात्र अन्य निर्माण कार्य गरिनेछ ।
२४४. गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडामा सहज यातायात पहुँच तथा वडा कार्यालय जोड्ने सडक सञ्चाल स्तरोन्नती गरिनेछ । “एक वडा एक पक्की सडक” को नीति कार्यान्वयनमा पहल गरिनेछ ।
२४५. समयमै काम सम्पन्न गर्न तथा प्राकृतिक प्रकोप बाढी पहिरो जस्ता प्राकृतिक विपतबाट क्षती पुगेका सडक तथा अन्य संरचनालाई यथाशिघ्र संचालनमा ल्याउन सरोकारवालालाई परिचालन गरी सोको आवश्यक व्यवस्था गाउँपालिकाले गर्ने छ । सडक ब्यवस्थापन तथा मर्मत सम्भार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२४६. गाउँपालिकाको रणनीतिक चक्रपथ निर्माण कार्य गर्न संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।
२४७. नागरिकलाई सडक पहुँच स्थापित गर्न आवश्यक समन्वय तथा सहकार्य गर्दै लगिनेछ ।

पुल तथा झोलुङ्गे पुल

२४८. गाउँपालिका, संघ र प्रदेश सरकारको साझेदारीमा गाउँपालिकाभिन्न आवश्यक स्थानहरूमा नयाँ झोलुङ्गे पुलहरूको निर्माण तथा विद्यमान झोलुङ्गे पुलहरूको मर्मत कार्य गरिनेछ ।

२४९. संघ तथा प्रदेशसँगको समन्वयमा मर्दी, सेती नदी तथा अन्य आवश्यक स्थानहरूमा मोटरेवल पुल निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
२५०. वडा नं. ८ वाट वडा नं. ५ जोड्ने मोटरेवल पुल निर्माण गर्न पहल गरिने छ ।
२५१. आँखले तारा र सिधिड जोड्ने पुल, तादी खोला पुल, नागी खोला पुल, तातो पानी — भराभरी जोड्ने पुल, भेडावारी पुल, जलकुनी मोटरेवल पुल लगायतका पुलहरू निर्माण गर्न आवश्यक पहल गरिने छ ।

भवन

२५२. गाउँपालिकाको निर्माणाधिन प्रशासकीय भवन निर्माण कार्यलाई सम्पन्न गरी संचालनमा ल्याइनेछ ।
२५३. गाउँपालिका भित्र रहेका पुराना स्वास्थ्य चौकीलाई स्तरोन्नती तथा निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
२५४. वडा नं. १ स्थित तातो पानी स्वास्थ्य इकाई भौतिक पूर्वाधारको स्थापना गरिनेछ ।
२५५. भौतिक पूर्वाधार अभाव भएका विद्यालयहरूको भवन निर्माण लगायत अन्य संरचनाहरूको निर्माण कार्यलाई संघ, प्रदेश र अन्य दातृ निकायहरू सँगको सहकार्यमा निरन्तरता दिइनेछ ।
२५६. गाउँपालिकाबाट निर्माण गरिने भवन लगायत भौतिक संरचनाहरू लैङ्गिक, बालबालिका तथा अपाङ्गमैत्री र भूकम्प प्रतिरोधात्मक बनाउनुका साथै भवन आचारसंहिताको पूर्ण परिपालना गरिनेछ ।
२५७. गाउँपालिकाभित्रका वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था, प्रहरी चौकी, ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र, आमा समूह भवन, बहुउद्देश्यीय भवन निर्माण तथा मर्मतको लागि आवश्यकता अनुसार गाउँपालिका, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारहरू सँगको समन्वय र सहकार्यमा निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२५८. गाउँपालिका भित्रका गरिव, विपन्न, दलित, जनजाती र सिमान्तकृत समुदायका लागि जस्तापाताद्वारा छाना छाउनको लागि सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

भवन तथा मापदण्ड कार्यन्वयन

२५९. पालिकामा निर्माण हुने सबै घरहरू निर्माण पूर्व अनिवार्य रूपमा भवन निर्माण मापदण्ड अनुरूप नक्सापास गरेर मात्र निर्माण शुरू गर्नु पर्ने व्यवस्थालाई कडाइका साथ लागु गरिने छ ।
२६०. नक्सा पास तथा भवन अभिलेखिकरण सम्बन्धि कानूनलाई थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कानून निर्माण तथा परिमार्जन गरिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई

२६१. खानेपानीमा गाउँपालिकावासीमा स्वच्छ खानेपानीको पहुँच सुनिश्चितताका लागि खानेपानीको पहुँच नपुगेका घरधरीको तथ्याङ्क संकलन तथा नक्साङ्कन गरिनेछ ।
२६२. संघीय तथा प्रादेश स्तरीय खानेपानी योजनाहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ । एक घर एक धारा कार्यक्रम सम्पन्न गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य गैर सरकारी संघ/संस्थासँग समन्वय गरिनेछ ।
२६३. दिगो विकासको लक्ष्य अनुरूप सबैलाई स्वच्छ खानेपानीको सुनिश्चितताका लागि सबै वडामा पिउनेका लागि प्रयोग भैरहेको पानीको गुणस्तर जाँच गरी आवश्यकता अनुसार शुद्धिकरणको व्यवस्था मिलाइने छ ।
२६४. पिउने पानी तथा सरसफाई व्यवस्थापनको लागि सामुदायिक सहभागितालाई विशेष जोड दिइने छ ।
२६५. खानेपानी व्यवस्थापनमा देखिएको समस्या यसै आर्थिक बर्षमा समाधान गर्ने गरी आयोजना तथा विशेष व्यवस्थापन संरचना निर्माण गरिनेछ ।
२६६. पालिका तथा वडा भित्रको फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न संभाव्य स्थानहरू खोजिनेछ । घर भित्रको फोहोर व्यवस्थापन गर्नका लागि कुहिने र नकुहिने फोहोर छुट्याइ कुहिने फोहोरमैलाबाट प्राङ्गारिक मल बनाउन जनचेतना र तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
२६७. पोखरा महानगरपालिकाको मुख्य खानेपानीको स्रोतको रूपमा रहेको मर्दीखोलालाई आवश्यक वातावरणिय संरक्षण गर्न पोखरा महानगरपालिका, नेपाल खानेपानी संस्थान साथै सरोकार निकायसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ । वातावरणीय सेवाको भूक्तानी सिद्धान्त अनुरूप रकम प्राप्त गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

सिंचाई

२६८. उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गरी जनताको आर्थिक सामाजिक अवस्थामा सदृढीकरणका लागि खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन साना, ठूला र मझौला सिंचाई योजनाहरूलाई निरन्तरता दिइने छ ।

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

२६९. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी रूपमा अगाडी बढाउन सामुदायिक आयोजनामा पालिकाको लागत साझेदारी कायम गरिनेछ ।
२७०. स्थानिय स्तरमा रोजगारीको प्रवर्द्धनका लागि सार्वजनिक निर्माण कार्यहरूमा सम्भव भए सम्म श्रममुलक प्रविधिको प्रयोग गरी रोजगारी सिर्जनामा जोड दिइनेछ ।
२७१. संघ तथा प्रदेशले ल्याएको रोजगार मूलक कार्यक्रममा अपनत्व कायम गर्दै रोजगारीका क्षेत्र विस्तार गरिनेछ । गरिवी न्यूनीकरण गर्न तथा रोजगारीका अवसरमा वृद्धि गर्न पहलकदमी चालिनेछ ।

२७२. आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गर्न सरोकारवाला निकाय, निजी र सहकारी क्षेत्र संग सहकार्य र समन्वयमा जोड दिईनेछ । युवा तथा शैक्षिक बेरोजगारलाई प्राथमिकतामा राखी स्वरोजगारमुलक कार्यमा संलग्न हुन स्थानीय युवा उद्दमीहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
२७३. गाउँपालिका भित्र रहेका रोजगारीका अवसर तथा संभावनाको पहिचान, समस्याहरूको निदान र रोजगारी सृजनाका नविनतम् उपाय, ढाँचा तथा विधीहरूको विकास गर्नका लागी रोजगार संवाद मञ्चको संचालन गरिनेछ ।
२७४. वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रमिक तथा कामदारको व्यक्तिगत तथा पूनः श्रम स्वीकृतीको अनलाईन सम्बन्धी कार्यलाई अझ प्रभावकारी तरिकाले कार्यान्वयन गरिनेछ ।

सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम (सामी)

२७५. बैदेशिक रोजगारमा गएका व्यक्ति तथा उनीहरूको परिवारका सदस्यहरूमा देखा पर्ने मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक समस्याको जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनका लागि व्यक्तिगत र सामुहिक मनोपरामर्श सेवाका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
२७६. विद्यालयका तहमा मानसिक स्वास्थ्य सचेतनाका क्रियाकलापहरू संचालन गरिने छ ।
२७७. वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त विप्रेषण उपयोगका लागि वित्तीय साक्षरता कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिने छ । वित्तीय साक्षरता सम्बन्धि ज्ञान वृद्धि तथा सचेतना सम्बन्धी एकीकृत कार्यक्रम संचालनका लागि वित्तीय साक्षरता रणनीतिक योजना तयार गरिने छ ।
२७८. सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धि चेतनामूलक होडिड बोर्डहरू राख्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
२७९. संघीय सरकार सगँको साझेदारीमा सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम संचालनमा ल्याईनेछ ।

लघु उद्यम विकास कार्यक्रम

२८०. गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत रोजगारी सृजना गर्न संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदानमा थप गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोतबाट बजेटको व्यवस्था गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।
२८१. स्थानीय उत्पादनको बजार प्रवर्द्धनका लागि गाउँपालिका कार्यालय आसपासमा कोसेली घर स्थापना गरी स्थानीय उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।

सभाका सदस्यहरु,

अन्त्यमा, आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमले दिगो विकासको लक्ष्य प्राप्ति तथा नागरिकको सम्पूर्ण आवश्यकता तथा चाहना पूरा गर्ने तर्फको लक्षित रहेको व्यहोरा अवगत गराउन चाहान्छु । प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनमा सम्पूर्ण माछापुच्छ्रे गाउँपालिकावासीहरु लगायत सरोकारवाला सबैको साथ र पूर्ण सहयोगको अपेक्षा गर्दछु । मानव अधिकारको रक्षा, कानूनी शासन, पारदर्शिता, जवाफदेहिता, उत्तरदायित्व र सुशासनको मर्म र भावना तथा विधि प्रक्रियाको अधिनमा रही सम्मुन्नत माछापुच्छ्रेको विकासको सपना साकार पार्न हामी निरन्तर लागि पर्ने नै छौं ।

यस नीति तथा कार्यक्रम तयार पार्न आफ्नो महत्त्वपूर्ण राय, सल्लाह, सुझाव प्रदान गर्नुहुने सम्पूर्ण राजनीतिक दल, बुद्धिजीवी, नागरिक समाज, कार्यपालिका सदस्यहरु, गाउँसभा सदस्यहरु, सामाजिक संघ संस्था, समाजसेवी, सञ्चारकर्मी, कर्मचारी, शिक्षक लगायत सबै प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दै सम्पूर्ण गाउँपालिका बासीहरुमा हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । गाउँपालिकाले ल्याएको नीति तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनमा यहाँहरु सबैको साथ सहयोग र सुझावको निरन्तर सहयोगका लागि सबैमा आह्वान गर्दछु ।

अध्यक्ष

मिन बहादुर गुरुङ

माछापुच्छ्रे गाउँपालिका, कास्की ।

मिति: २०८१/०३/०७